

Oudheidkamer Kockengen wordt opgeheven

Op 14 maart 1958 komen vijftien enthousiaste inwoners van Kockengen voor het eerst bijeen om de oprichting van een oudheidkamer te bespreken.

Nog enkele vergaderingen volgen in de lente waarin ontwerpstatuten worden opgesteld, het voorlopige bestuur een uitbreiding ondergaat om het regionale belang tot zijn recht te laten komen, en tenslotte voorbereidingen worden getroffen voor de officiële opening op 8 juli 1958.

Uit de notulen van die eerste vergaderingen en uit de stichtingsakte verleden voor notaris Doude van Troostwijk te Breukelen op 15 december 1948 komt het doel van de in het leven geroepen "Stichting Oudheidkamer voor Kockengen en Omstreken of Streekmuseum" duidelijk naar voren. Men wil voorwerpen welke historische betekenis zijn voor de geschiedenis van Kockengen en omgeving verzamelen. Deze goederen zullen in een op te richten oudheidkamer of streekmuseum bewaard en onderhouden worden.

Reeds spoedig werden veel oudheidkundige voorwerpen, voornamelijk z.g. boerenantiek, geschonken door Kockenezen en andere belangstellenden. Vooral de verzameling boerenwagens, tilburies, arresleden etc. trok bijzonder de aandacht; ook kon een fraaie fotokollektie opgebouwd worden.

Aankankelijk was de Oudheidkamer gevestigd op de eerste verdieping van de speciaal voor dat doel verbouwde zolder van het gemeentehuis te Kockengen. De uitbreiding van de kollektie maakte het noodzakelijk naar een ruimere behuizing om te zien. Deze werd, naar het zich aanvankelijk liet aanzien, gevonden in de "Oude Werf" een oude boerderij welke gelegen was langs de Heycop (thans Korte Kerkweg 12 en 13). De door meerdere gezinnen bewoonde voormalige boerderij verkeerde in slechte staat en werd door de Rijksdienst voor Monumentenzorg in 1963 aan de gemeenteraad als beschermd monument voorgesteld. Het bestuur van de Oudheidkamer liet in 1964 een restauratieplan opstellen en een ontwerp voor de bouw van een wagenschuur maken door architect Stoker te Utrecht. B. en W. van Kockengen konden zich geheel met de ideeën verenigen en G.S. van Utrecht keurde vervolgens het besluit van de gemeenteraad tot aankoop van de "Oude Werf" en bestemming tot monument goed. Bij het Ministerie van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen werd een restaratie-subsidie aangevraagd voor 65% van in totaal f 78.000,—.

Bijna een jaar later werd op 23 maart 1965 van het Ministerie bericht ontvangen dat dit verzoek werd afgewezen hoewel de Rijksgoedkeuring voor de restauratie reeds was verleend. Nadien heeft het bestuur diverse malen de restauratie nog op het Ministerie bepleit, doch tevergeefs.

Eind 1967 heeft de Oudheidkamer op eigen kosten een wagenloods laten bouwen op het land van de heer Van Schaik aan de Wagendijk om de vele oude voorwerpen en rijtuigen waarvoor in het gemeentehuis en brandweerkazerne geen plaats meer was goed onder te brengen. Na enige jaren bleek dat het onderkomen te vochtig was. Een adviescommissie ingesteld door G.S. van Utrecht, bestaand uit een drietal museumdirecteuren, bezocht de kollektie in januari 1971 en oordeelde de toestand volstrekt ontoereikend. In de loop van 1971 en 1972 werd duidelijk dat van de zijde van Gedeputeerde Staten geen positief antwoord tegemoet kon worden gezien op een

subsidieaanvraag om het museum te huisvesten op de zolders van een pas gerestaureerd voormalig kaaspakhuis in de kom van het dorp. De Raad der gemeente Kockengen bleek uitsluitend bereid aanvullend te subsidiëren als G.S. als eerste meewerkte.

Veel pogingen zijn nadien in het werk gesteld om de kollektie althans voor de streek te behouden. Dit mislukte steeds omdat óf de verzameling te veel omvattend was óf de individuele voorwerpen, men denke aan de rijtuigen, te groot van omvang waren. Na enige teleurstellende ervaringen moest op 12 januari 1974 tot opheffing van de Stichting worden besloten. Overeenkomstig art. 9 der statuten moesten de goederen, zoveel als mogelijk, over stichtingen of instellingen die een verwant doel nastreven, worden verdeeld. Eerst zijn de in bruikleen verkregen voorwerpen teruggegeven aan de oorspronkelijke eigenaars of erfgenamen. Daarna is in eerste instantie B. en W. van Kockengen benaderd om de kollektie geheel of ten dele in eigendom te aanvaarden, maar het gemeentebestuur zag, behalve voor de fotokollektie en enige kleine voorwerpen, helaas geen mogelijkheden. Vervolgens is de verzameling schriftelijk aan B. en W. van Woerden aangeboden voor het gemeentemuseum doch ook dat College moest het tot zijn spijt laten afweten eind 1974.

Het bestuur van de Oudheidkamer is er tenslotte uitstekend in geslaagd om kleinere kollekties bij deels gespecialiseerde musea of instellingen onder te brengen. Een vijftal rijtuigen ging naar het Nationaal Rijtuigenmuseum "Nienoord" in Leek (Gr.). Het bejaardentehuis de Vossenschans is ten behoeve van de sociëteit in de gerestaureerde Willems-hoeve te Woerden bijna volledig met gebruiksvoorwerpen van de Oudheidkamer ingericht. Het Centraal Museum der gemeente Utrecht kreeg een kollektie aardewerken borden, bekers en andere meest kleine bezittingen; het speelgoedmuseum te Deventer werd verrijkt met wat kinderspeelgoed.

Ook ons Genootschap werd bedacht: de Placaatboeken, 5 dikke werken over oude verordeningen in de provincie, werden aan het boekenbezit toegevoegd. Een grote kollektie gebruiksvoorwerpen is ten slotte in eigendom aan de stichting "t Groenhuis" te Breukelen overgedragen.

Veel werk is de afgelopen jaren door het bestuur der Stichting verricht om de honderden historische voorwerpen op een verantwoorde wijze elders onder te brengen. Jammer genoeg kon de verzameling in zijn totaliteit niet voor de streek behouden blijven, voor een niet onaanzienlijk deel is dit, zij het versnipperd over meerdere instellingen, toch gelukt.

Onverbreekelijk zullen aan het werk van de Oudheidkamer de namen van de oud-gemeentesecretaris J. C. Jongeneel en J. Kerste verbonden blijven.

Beide enige jaren geleden overleden bestuursleden zijn de grote stimulans tot oprichting van de stichting geweest en hebben zich bijzonder verdienstelijk gemaakt om voorwerpen van historische waarde voor het nageslacht te behouden.

Op 17 december 1977 vond de laatste vergadering van het bestuur van de Stichting plaats in de Willems-hoeve te Woerden, waarbij ook het bestuur van Niftarlake was uitgenodigd. In deze vergadering werd de Stichting opgeheven. Het archief en het overgebleven saldo werden aan Niftarlake overgedragen. Mr. N. J. C. M. Kappeyne van de Coppello, lid van het bestuur der Stichting, sprak als Voorzitter van Niftarlake een dankwoord en memoreerde het grote enthousiasme waarmee het vele werk in Kockengen was verzet.